

Sygn. akt VI ACa 1469/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Anna Orłowska (spr.)

Sędzia SA – Ewa Klimowicz - Przygódzka

Sędzia SA – Teresa Mróz

Protokolant: – sekr. sądowy Mariola Frąckiewicz

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2013 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. K. i D. K.

przeciwko (...) Bank S.A. w P.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 10 maja 2012 r.

sygn. akt IV C 573/11

I. oddała apelację;

II. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI ACa 1469/12

UZASADNIENIE

Powodowie - M. K. i D. K. w pozwie z dnia 29 grudnia 2010 roku skierowanym przeciwko (...) Bankowi (...) S.A. Oddział w W. wystąpili z następującymi żądaniami: o zwrot mienia w postaci nieruchomości położonej w miejscowości L. w powiecie M. o wartości 1.000.000 zł, nieruchomości zlokalizowanej w R. -R. gm. R. o wartości 400.000 zł, pieniędzy zajętych w postaci renty M. K. w kwocie 21.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi, a także o zwrot poborów, nagród oraz odprawy otrzymanych przez D. K. w kwocie 98.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi. Ponadto powodowie wniesli o uzyskanie wykładni Trybunału Konstytucyjnego czy w/w postanowienie jest zgodne z ustawą zasadniczą. W tej części żądanie zostało potraktowane jako skarga konstytucyjna i wyłączone do odrębnego rozpoznania.

Po sprecyzowaniu powództwa powodowie wniesli o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku z dnia 24 kwietnia 2001 roku sygn. IV Co 254/01.

W piśmie z dnia 20 kwietnia 2011 roku powód działający również w imieniu D. K. rozszerzył swoje pierwotne żądanie o zwrot kwoty 21.000 zł.

Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału z dnia 20 grudnia 2011 roku powództwo o wydanie nieruchomości położonej w miejscowości L. zostało wyłączone celem przekazania sprawy do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie.

W odpowiedzi na pozew następca prawny pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w P. domagał się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od powoda kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 10 maja 2012 roku Sąd Okręgowy oddalił powództwo oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o stan faktyczny, ustalony w sposób następujący:

W dniu 30 marca 1999 roku została zawarta umowa o kredyt inwestycyjny nr (...) pomiędzy powodem M. K. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) a pozwanym (...) Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W., w ramach której pozwany udzielił powodowi kredytu inwestycyjnego w wysokości 150.000 zł na okres od 30 marca 1999 roku do dnia 29 marca 2004 roku, przeznaczonego na remont pawilonu handlowego - gastronomicznego w miejscowości L. ul. (...) woj. (...). Zabezpieczeniem kredytu były wpisy hipotek do ksiąg wieczystych nr KW (...) i KW (...) na nieruchomościach stanowiących współwłasność małżonków K.. Ponadto kredytobiorca wystawił weksel in blanco poręczony przez małżonkę powoda - D. K..

W związku z faktem, iż powód uchylał się od spłaty kredytu w dniu 1 lutego 2001 roku pozwany wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr 09/01 obejmujący kwotę 150.000 zł tytułem niespłaconego kapitału i kwotę 34.818,90 zł tytułem niespłaconych odsetek umownych za okres od 1 lutego 2000 r. do dnia upływu okresu wypowiedzenia, tj. 10 stycznia 2001 roku, 2.589,04 zł tytułem odsetek ustawowych płatnych od dnia 11 stycznia 2001 roku do dnia 1 lutego 2001 roku oraz z dalszymi odsetkami, które obciążają dłużnika od dnia wystawienia bankowego tytułu wykonawczego do dnia zapłaty, obliczonych od kwoty 184.818,90 zł według stopy procentowej odsetek ustawowych, która na dzień sporządzenia bankowego tytułu egzekucyjnego wynosi 30 % w stosunku rocznym, należne opłaty i prowizje 14 zł.

Na wniosek wierzyciela, bankowy tytuł egzekucyjny został opatrzony klauzulą wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2001 roku (sygn. IV Co 254/01).

Postanowieniem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 21 czerwca 2001 roku, sygn. IV Co 254/01, przeciwko dłużnikowi M. K. zostały wydane dalsze tytuły wykonawcze w/w bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, oznaczone nr 2 i 3, w celu prowadzenia egzekucji z nieruchomości dłużnika znajdującej się w miejscowości L. i R. -R. gm. R..

Następnie na wniosek wierzyciela Sąd nadał w/w tytułowi klauzulę wykonalności przeciwko małżonce dłużnika D. K. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową (postanowienie Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy z dnia 8 marca 2002 roku sygn. IV Co 686/01).

Na podstawie w/w tytułu Bank przystąpił do egzekucji z ustanowionych zabezpieczeń oraz ze składników majątkowych dłużnika i jego małżonki odpowiedzialnej za spłatę kredytu jako poręczycielki wekslowej.

Bank prowadził egzekucję z nieruchomości dłużników w L. i R. - R.. Egzekucja z nieruchomości w L. została zakończona w dniu 16 listopada 2001 roku postanowieniem Komornika Sądowego w M., sygn. II KM 58/03, o umorzeniu postępowania - w związku ze sprzedażą nieruchomości dłużnika objętych KW (...) i KW (...). Ponadto z wniosku Banku prowadzone było postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pruszkowie, sygn. KM 412/01, skierowane między innymi do udziału we współwłasności nieruchomości położonej w R. R., objętej księgą wieczystą (...), sprzedanej w toku licytacji w dniu 3 czerwca 2008 roku - sygn. akt I Co 55/08.

Postępowanie egzekucyjne oznaczone sygn. II KM 412/01 prowadzone jest nadal przez komornika przy Sądzie Rejonowym w Pruszkowie i skierowane do świadczeń emerytalno-rentowych M. K., gdyż wpływy uzyskane z

licytowanych sprzedaży nieruchomości oraz z egzekucji prowadzonej w stosunku do małżonki dłużnika na podstawie nakazu zapłaty nie pokryły należności Banku obejmujących kapitał kredytowy oraz odsetki i koszty.

W stosunku do D. K. - jako poręczycielki wekslowej - Bank prowadził egzekucję na podstawie nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie IV Wydział Cywilny w dniu 16 maja 2001 roku, sygn. IV Nc 69/01. Postanowieniem z dnia 17 listopada 2008 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy umorzył egzekucję oznaczoną sygn. KM 574/02 wobec jej bezskuteczności.

W oparciu o powyższe okoliczności Sąd Okręgowy stwierdził, iż powodowie nie zdołali wykazać zaistnienia którejkolwiek z przesłanek określonych w art. 840 § 1 k.p.c.

Sąd I instancji wskazał w tym zakresie, iż w postępowaniu spowodowanym wniesieniem powództwa przeciwegzekucyjnego ustawodawca poddał rozpoznaniu sądu wyłącznie zdarzenia wywołujące skutki materialnoprawne. Pogląd ten uzasadniony jest wykładnią pojęcia „zdarzenia”, użytego w przepisie określającym podstawy powództwa, tj. w pkt. 1 § 1 art. 840 k.p.c. W doktrynie wielokrotnie zwracano uwagę na to, że jest to termin prawa materialnego, ponieważ powstanie zobowiązania prawo materialne łączy właśnie z określonymi zdarzeniami. Oznacza to, że „zdarzeniami” w rozumieniu tego przepisu są wyłącznie zdarzenia leżące u podstawy świadczenia, wynikającego ze zobowiązania dłużnika objętego tytułem egzekucyjnym lub - w przypadku art. 786, 788, 791 k.p.c. - stojące u podstawy klauzuli wykonalności.

Zdaniem Sądu I instancji w niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Jak wynika z akt sprawy dłużnik M. K. zawarł z (...) Bankiem (...) S.A. w W. umowę kredytową, zaś jego małżonka, podpisując weksel stanowiący zabezpieczenie zobowiązań powoda, stała się poręczycielem wekslowym. Po stronie dłużnika powstał więc obowiązek świadczenia, a po stronie wierzyciela uprawnienie do żądania określonego działania, będącego treścią stosunku zobowiązaniowego. Na podstawie umowy kredytowej, M. K. zobowiązał się do spłacenia długu, jednakże obowiązku tego nie zrealizował. Dlatego też, zgodnie z art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo Bankowe, pozwany wystawił bankowy tytuł egzekucyjny, na podstawie określonych dokumentów, któremu Sąd nadał klauzulę wykonalności. Pomędzy stronami istniało bowiem zobowiązanie, a dłużnik miał je wykonać.

Podnoszony argument, że M. K. nie był powiadomiony o terminie w sprawie toczącej się pod sygn. akt IV Co 254/01, a tym samym został pozbawiony prawa do obrony, w ocenie Sądu Okręgowego - bezpodstawny, nie może stanowić o pozbawieniu tytułu wykonawczego wykonalności. Możliwość przedstawienia takich argumentów i dowodów powód miał w toku postępowania egzekucyjnego w sprawie o sygn. II KM 412/01. Sąd I instancji zwrócił przy tym uwagę, że wniosek wierzyciela o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu został rozpoznany przez Sąd na posiedzeniu niejawnym, a postanowienie to zostało doręczone przez Sąd jedynie wierzycielowi. Zgodnie z treścią art. 795 § 1 k.p.c., na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności przysługuje zażalenie, przy czym termin dla dłużnika biegnie od daty doręczenia mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji. Powód był prawidłowo zawiadomiony o wszczęciu egzekucji, jednak od decyzji sądu w tym zakresie nie złożył zażalenia.

Apelację od wyroku złożył powód, zaskarżając orzeczenie w całości.

Uzasadniając w sposób opisowy swoje stanowisko skarżący ponowił dotychczas przedstawianą argumentację w sprawie. Zaznaczał, iż w złożonym pozwie zawarł wniosek o uzyskanie wykładni Trybunału Konstytucyjnego czy postępowanie Sądu w sprawie z dnia 24 kwietnia 2001 roku sygn. akt IV Co 254/01 jest zgodne z ustawą zasadniczą, które to żądanie zostało potraktowane jako skarga konstytucyjna i zostało wyłączone do odrębnego postępowania. Brak wykładni Trybunału Konstytucyjnego powinien skutkować odroczeniem rozpatrzenia niniejszej sprawy. Wskazywał, że na wszystkie czynności komornika składał skargi do Sądu Rejonowego w Pruszkowie, które były odrzucane. Podkreślał, iż w swoich odwołaniach wskazywał na szereg wad prawnych, w tym zaistniałych przy zawiadamianiu go o terminie licytacji nieruchomości oraz polegających na wadliwym sporządzeniu wyceny licytowanych nieruchomości. Zaznaczał, iż rozpatrywanie przez Sąd wszystkich odwołań, które składał, odbywało się

na posiedzeniach niejawnych, co uważa za niezgodne z ustawą zasadniczą. Do chwili obecnej Bank odzyskał już od skarżącego i jego żony kwotę 250.000 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Sąd Apelacyjny podzielił w całości ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji, przyjmując je za własne. Także trafność oceny prawnej zgłoszonego roszczenia nie budziła wątpliwości.

W doktrynie podkreśla się, że celem powództwa opozycyjnego z art. 840 k.p.c. jest pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo jego ograniczenie, co należy odróżnić od uchylecia postanowienia sądu o nadaniu klauzuli wykonalności. Weryfikacja postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności niewątpliwie zmierza do zakwestionowania tej klauzuli, jednak może nastąpić tylko poprzez wniesienie zażalenia i z powołaniem się na uchybienia proceduralne w toku postępowania klauzulowego. Tymczasem powództwo z art. 840 k.p.c., jako środek merytorycznej obrony dłużnika, pozwala na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tym tytułem i w konsekwencji musi być oparte na przyczynach materialnoprawnych - podstawach wymienionych w pkt 1-3 omawianego przepisu. (Por. też: uchwała SN z dnia 17 kwietnia 1985 r., III CZP 14/85, OSNC 1985, nr 12, poz. 192; wyrok SN z dnia 21 lipca 1972 r., II CR 193/72, OSNC 1973, nr 4, poz. 68; postanowienie SN z dnia 24 sierpnia 1973 r., II PZ 34/73, LEX nr 7295; postanowienie SN z dnia 18 marca 1971 r., I CZ 110/70, LEX nr 6896).

Z twierdzeń faktycznych podnoszonych przez powoda nie sposób było wywieść, iż w okolicznościach sprawy zaistniały podstawy do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, określone w dyspozycji art. 840 § 1 k.p.c. Zwrócić należy bowiem uwagę, iż skarżący na żadnym etapie postępowania nie kwestionował istnienia swojego zobowiązania wobec banku, ani nie wykazał, by już po powstaniu tytułu egzekucyjnego (wystawieniu bankowego tytułu egzekucyjnego nr 09/01 z dnia 1 lutego 2001 roku) nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie mogło być egzekwowane. Zarzuty apelacji dotyczyły jedynie kwestii wadliwego, zdaniem powoda, przebiegu postępowania egzekucyjnego oraz braku powiadomienia powoda o toczeniu się postępowania w przedmiocie nadania bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności (postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 24 kwietnia 2001 roku, sygn. akt IV Co 254/01). Okoliczności te, jak wskazano już na wstępie, nie mogą stanowić podstaw uzasadniających pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Właściwym czasem i trybem na ich podnoszenie było ich przywołanie w toku postępowania egzekucyjnego, w drodze bądź to złożenia zażalenia na postanowienie Sądu o nadaniu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, bądź to w drodze skarg na kolejne czynności podejmowane w toku egzekucji przez Komorników Sądowych.

Jednocześnie zgłoszone przez powoda żądanie zbadania konstytucyjności postępowania w sprawie o sygn. akt IV Co 254/01 toczącej się przed Sądem Rejonowym dla m. st. Warszawy, nie miało wpływu na bieg niniejszego postępowania i nie uzasadniało wstrzymania wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Wnioskowi temu został już nadany bieg, zatem ponowienie tego wniosku przed Sądem Apelacyjnym nie mogło mieć wpływu na dalsze postępowanie.

W kontekście zarzutu apelacji związanego z brakiem powiadomienia powoda o toczeniu się przeciwko niemu postępowania klauzulowego, jedynie na marginesie wskazać jeszcze należy, iż w obecnym stanie prawnym, zgodnie z dyspozycją art. 766 k.p.c., zasadą w toku postępowania egzekucyjnego jest rozpoznawanie spraw na posiedzeniu niejawnym. Uczestnik ma zaś zagwarantowane prawo zajęcia stanowiska w sprawie od momentu doręczenia mu postanowienia o wszczęciu egzekucji, w drodze składania odpowiednich środków odwoławczych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, iż pomimo przegrania sprawy przez powoda w całości, okoliczności sprawy, w tym m.in. nieznaczny zakres wymaganego nakładu pracy przez pełnomocnika

pozwanego (wobec rodzaju stawianych przez powoda zarzutów), jak również niekorzystna sytuacja finansowa powoda, stanowią dostateczne uzasadnienie dla zwolnienia skarżącego z obowiązku zwrotu pozwanemu kosztów postępowania w sprawie.